

Manifest Rotterdam Zuid

Juli 2021

Dit Manifest en de daarbij behorende kaarten zijn tot stand gekomen na een serie mooie en intense sessies van maart 2020 tot en met juli 2021, waar onderstaande partijen aan hebben deelgenomen. Wij danken de medewerkers van de gemeente Rotterdam voor de informatie en inspiratie. Wij denken dat het Tien Punten Manifest Rotterdam Zuid een enorme boost kan geven aan de bestaande ontwikkelingen. We weten dat er veel mogelijk is, maar mogelijkheden blijven mogelijkheden als er geen keuzes worden gemaakt.

Wij hebben een voorzet gedaan met dit Manifest. Wij willen verder aan de slag voor en met de bewoners van Rotterdam Zuid en dragen daar graag aan bij.

Francine Houben, Mecanoo architecten

Gijs van den Boomen, KuiperCompagnons

Jesse Flink, Hart van Zuid

Hamit Karakus, Feijenoord XL

Maurice Unck, RET

Maria Molenaar, Woonstad

Ron Kooren, Albeda en VNO-NCW Rotterdam-Rijnmond

Marco Pastors, NPRZ

Wietske Vrijland, Maasstad ziekenhuis

Dominic Schrijer, betrokken burger Rotterdam Zuid

Ron Bormans, Hogeschool Rotterdam

Bob de Baedts, BOOR

Samen beter op Zuid

Rotterdam Zuid ontwikkelt zich en de gemeente Rotterdam pakt door om Rotterdammers zich thuis te laten voelen op Zuid. Dit Manifest ondersteunt deze ontwikkeling en biedt inspiratie en concrete voorstellen om Zuid nog beter te maken en de kwaliteit van leven te verhogen.

Wij zijn een groep mensen met een groot hart voor Zuid en samen hebben wij dit Manifest geschreven. Anderhalf jaar van praten, discussiëren, visualiseren en schetsen om vanuit alle perspectieven naar de omgevingsontwikkeling op Zuid te kijken, heeft geresulteerd in dit Manifest inclusief een aantal concrete schetsen. Wij bieden dit graag aan de stad aan, vooruitlopend op en als inkleuring van de omgevingsvisie. Want wij willen Rotterdam mooier maken door van Zuid een betere plek te maken: leven, wonen, leren en werken op Zuid, je eigen boontjes doppen, worden wie je kunt zijn en samen optrekken.

Er gebeurt veel op Zuid, er zijn prachtige omgevings- en bouwontwikkelingen zoals Feijenoord XL, Feyenoord City, Hart van Zuid, Perspectief op Zuid van Mecanoo, de Stadsparken en de plannen voor de ontwikkeling voor de Waal-, Maas- en Rijnhaven. Woningcorporaties, projectontwikkelaars, architecten en gemeente maken mooie plannen én realiseren die. Er is een goede infrastructuur op het gebied van zorg en onderwijs.

Stadsontwikkeling vraagt om groots denken en handelen vanuit een gezamenlijk perspectief. Samen met initiatieven als het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, nieuwbouw van onderwijslocaties, verbetering van de woningvoorraad en bovengenoemde initiatieven kan nu de stap gemaakt worden naar emancipatie van Rotterdam Zuid op alle domeinen. De Rotterdammers van Zuid hebben in het verleden de ontwikkeling van de Rotterdamse haven mogelijk gemaakt en de huidige bewoners zijn wezenlijk voor de toekomst van onze stad. De gerichte investering in bouwen is een investering

in een goede leefomgeving en moet als doel hebben kansen te vergroten en daarmee de kwaliteit van leven te verbeteren. Zo kan de werkloosheid op Zuid en daarmee de maatschappelijke problematiek verminderd worden.

Immers, mooie plannen zijn geen doel op zich. Het gaat om de mensen op Zuid, en hoe zij hun kansen kunnen vergroten.

Dit is het moment om aan te pakken en door te zetten. We geven een blik op de toekomst en willen bestaande initiatieven verbinden en versterken met de tien punten in ons Manifest:

1. De bewoners van Zuid perspectief geven: school, werk en wonen.
2. Zuid verbinden met een zich vernieuwende, gezonde en innovatieve haven.
3. De waterkant: een 10 km Dijkpark die goed bereikbaar is voor de wijken en de haven.
4. Drie focusgebieden aan beide zijden van de Maas.
5. Rondje Hart van Rotterdam: 5 km wandelen en fietsen via Maastunnel en Erasmusbrug.
6. De vernieuwde Oude Lijn met een Centraal Station voor Zuid: rangeerterrein wordt Stadionpark.
7. Nieuw metrostation Charloisse Poort en metrostation Slinge als aantrekkelijk centrum voor Pendrecht en Zuidwijk.
8. Transformatie Waalhaven en introductie Campus Charloisse Poort.
9. Een hoogwaardig OV-netwerk op korte en lange termijn, lijnen voor superbus, trams en metro.
10. Transformatie Maashaven en een zeer spoedige aanleg van een informele brugverbinding Katendrecht – Tarwewijk.

Leven op Zuid

Rotterdam is populair, velen willen wonen en werken in Rotterdam met haar trendy en hippe 'urban vibe'. Zuid kan hier ook van profiteren als we goede en inclusieve keuzes maken. Autonomie, verbinding en zingeving zijn belangrijk voor de Rotterdammers die nu op Zuid wonen en dit Manifest wil duidelijk maken hoe dit te versterken. Ook voor mensen die niet van Zuid komen, wordt de linker Maasoever steeds aantrekkelijker om te leven. Verrijking van Zuid als leefomgeving van huidige en aankomende Rotterdammers, zonder verdringing en met meer kansen voor iedereen om te blijven, dat is onze opgave.

Door te investeren in stadsparken, groene dijken en oeververbindingen die de wijken op Zuid met elkaar verbinden, verhoog je de leefbaarheid van Zuid. Door dit door te trekken vanuit Zuid naar het centrum, de Esch/Oostoever en het Merwe Vierhavensgebied wordt Rotterdam echt één stad op twee oevers. De stadsparken en groene dijken vormen samen met het Zuiderpark de mogelijkheid om te ontspannen en recreëren. Een gezonde, prettige leefomgeving draagt bij aan de aantrekkelijkheid, de gezondheid en het welzijn op Zuid. Om de leefbaarheid verder te vergroten, willen we de boorden van de Maas en haar havens in de stad ontwikkelen. Kades, waterkanten, zeker aan de Maas, zijn heel interessant. Zo kunnen de oude buurten op Zuid, zoals Oud-Charlois, de Tarwewijk, de Afrikaanderwijk, Bloemhof, Hillesluis, de Veranda en Feijenoord verbonden worden en een aantrekkelijke leefomgeving vormen.

Tien kilometer Dijkpark: de dijk is geen barrière meer tussen haven en stad, maar een unieke en groene verbinder tussen een gezonde haven en gezonde wijken. Goed voor wandelen, fietsen en recreëren. Goed voor de biodiversiteit en tegen de hittestress. Een identiteitsdrager voor stad en haven. Hiermee verbind je de havengebieden en stadsgebieden definitief met elkaar. Beide hebben een enorme transitie-opgave. De haven

heeft behoefte aan goed opgeleid personeel. Zuid heeft behoefte aan kansrijke opleidingen en werk. De unieke combinatie van stad en haven moet nu echt goed benut gaan worden.

Er is een goede infrastructuur voor zorg en hulpverlening op Zuid. Desalniettemin leven mensen op Zuid korter. Door de handen ineen te slaan en integraal naar kwaliteit van leven en gezondheid te kijken, komt er aandacht voor de grote problematiek waar teveel bewoners van Zuid mee te maken hebben, zoals armoede, schulden, verslavingen, medische en psychische aandoeningen en kunnen er individueel passende oplossingen ontworpen worden met dagbesteding en de kwaliteit van leven van de burger als uitgangspunt. Gezamenlijk aanpakken, effectief en efficiënt. Autonomie en zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid worden ondersteund door innovatie op het gebied van zorgtechnologie. Een technologisch zorgcentrum op Zuid dat ook dient als opleidings-, broed- en innovatieplaats kan deze ontwikkeling ondersteunen.

Wonen op Zuid

Rotterdam Zuid bevindt zich in een cruciale fase. Door een totaalaanpak met daarbij een betere mix van goedkope en duurdere woningen kan Zuid bijdragen aan een inclusief Rotterdam. Dat bestrijdt de armoede, verhoogt het opleidingsniveau en verbetert de doorstroom - en dus de emancipatie.

Ook Rotterdam staat voor een immense woningbouwopgave. Als we een goed deel van die woningen op Zuid realiseren, krijgt Zuid de boost die het zo hard nodig heeft. Woningen voor iedereen, huur en koop, in alle prijsklassen, waardoor ook de achterstandswijken van Zuid zich kunnen ontwikkelen. Het doel is niet alleen populaire, grootstedelijke buurten, zoals

de Docklands in Londen of Katendrecht te ontwikkelen; het doel is ook blijvend betaalbare woonwijken voor middenklasse gezinnen, waar kinderen buiten kunnen spelen in een veilige en op ontwikkeling en gezondheid gerichte omgeving. Studentenhuisvesting is essentieel om het opleiden van Rotterdammers en anderen mogelijk te maken en de binding van studenten met de stad te bereiken.

Leren op Zuid

Er is perspectief op een completer en rijker onderwijs- en kennisaanbod door een verschuiving naar Zuid van:

- scholen voor voortgezet onderwijs;
- de brede aanwezigheid van het MBO en HBO (STC, Zadkine, Albeda, Techniek College Rotterdam, Inholland Hogeschool Rotterdam);
- de keuze voor zorg en techniek in het kader van het NPRZ;
- de definitieve plannen van Hogeschool Rotterdam om een deel van haar technische en informatie gerelateerde opleidingen naar Zuid te brengen (Laan op Zuid);
- het initiatief van de Cultuurcampus (Codarts, Willem de Kooning Academie/Hogeschool Rotterdam en EUR).

Investeren in werken en leren loont. Er is al veel onderwijs aanwezig, maar extra investeringen zijn nodig om het opleidingsniveau te verhogen, het perspectief te richten en de achterstand te verkleinen. Zorg dat er een internationale IT-Campus Rotterdam op Feijenoord komt en de eerdergenoemde Cultuurcampus aan de Maashaven gerealiseerd wordt. Durf groot te denken en laat de transformatie van de Maashaven (inclusief de brug naar die de Tarwewijk met Katendrecht verbindt) het volgende iconische beeld worden dat Rotterdam zo kenmerkt. Verleid de universiteiten EUR en TU Delft om zich te vestigen op Zuid voor onderwijs en onderzoek naar de transformatie van delta,

haven en stad. Onderzoek vindt daar plaats waar de vraagstukken én voorzieningen zijn. Maak een plan voor het WO op Zuid met de TU Delft, EUR en Erasmus MC, maar ook de hogescholen die Rotterdam rijk is. Maak van de RDM-campus (nu al gezien als unieke plek én kans, die helaas nog onvoldoende benut wordt) de Techniek Hotspot van Europa. Zorg er hiermee voor dat alle mensen op Zuid dichtbij huis een goede opleiding kunnen krijgen. Biedt ook perspectief voor de mensen en partijen die al gevestigd zijn op Zuid voor 'top of the bill' gebouwen en faciliteiten Met name het beroepsonderwijs, ruggengraat van Rotterdam en voor velen op Zuid het begin van hun onderwijsloopbaan én dus verheffing, verdient aandacht. De eerdergenoemde oeververbindingen en mobiliteit moeten en kunnen hier enorm bij helpen.

Werken op Zuid

Op het gebied van werk en ondernemen zijn er veel initiatieven en mogelijkheden. Zorg ervoor dat alle succesvolle initiatieven aan elkaar verbonden worden en vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar aansluiten. Laat de afdeling Werk & Inkomen van de gemeente Rotterdam en Rotterdam Rijnmond Onderneemt! (een samenwerking van MKB en VNO) in een op te richten Werktafel van NPRZ hier regie op voeren. Realiseer met elkaar talent-hubs waar iedereen terecht kan om talenten te ontwikkelen én te benutten. De nieuwe ontwikkelingen worden zo een incubator én werkplaats voor de ondernemers en inwoners van Rotterdam Zuid. Betrek ook private initiatieven bij de plannen.

Nu steeds meer studenten kiezen voor opleidingen in techniek en zorg, wordt het ook voor bedrijven steeds aantrekkelijker zich op Zuid te vestigen. Geef deze werkgevers voorrang en wijs de zones aan waar dat kan, zoals Charloisse Poort (voorheen Waalhaven Zuidzijde), de Sluisjesdijk/de Cultuurcampuszone en Feijenoord City.

Een mooi en gevarieerd woonaanbod met uitnodigende recreatiegebieden, innovatieve mobiliteit en verbindingen, duurzame werkgelegenheid, hoogwaardige winkels, horeca en excellente zorg en onderwijsvoorzieningen zijn voorwaarden om dit te realiseren. Op het gebied van economie en werkgelegenheid zijn veel initiatieven. Dit draagt bij aan het terugdringen van werkloosheid en bevordert de participatie.

Mobiliteit is een voorwaarde voor leven, wonen, leren en werken op Zuid

Mobiliteit is essentieel om de aantrekkelijkheid en leefbaarheid te vergroten. Een mooi voorbeeld vormt het voorstel van Feijenoord XL om het enorme spoorwegemplacement bij de Kuip te overkappen met een park. Onder dat park kan een intercitystation gerealiseerd worden: Zuid Centraal. Dat garandeert goede trein-, metro- en tramverbindingen van en naar Zuid voor 200.000 bewoners van Zuid. Een nieuw metrostation Charloisse Poort zorgt voor een betere verbinding met de omgeving en een schonere stad met een Park & Ride voor reizigers en een overslagpunt voor goederen. Hierdoor wordt de stad minder belast met zwaar vervoer. De stad zet in op duurzaam vervoer, dus meer fietsen, wandelen en openbaar vervoer. Dat maakt het ook mogelijk Metrostation Slinge aan te pakken om zo Pendrecht en Zuidwijk aantrekkelijker te maken. Daarnaast wil de RET kijken naar de interne OV-mobiliteit op Zuid en de verbinding tussen Noord en Zuid zoals de Superbus verbinding via de Maastunnel.

Maak het rondje “Hart van Rotterdam”: een 5 km wandel- en fietsroute via de vernieuwde Maastunnel en de Erasmusbrug voor alle Rotterdammers. Laat dit rondje “Hart van Rotterdam” de verbinder zijn tussen de MBO-, HBO- en WO-instellingen op Noord en Zuid. Onderwijs is de drager van de nieuwe toekomst.

Creëer drie focusgebieden aan beide oevers van de Maas. In het midden het rondje “Centrum Rotterdam” die de Hoboken Campus verbindt met de Maashaven Campus. In het oosten Feijenoord XL en de Woudestein Campus inclusief een nieuwe OV-verbinding over de Maas. En in het westen de ontwikkelingen rond de Waalhaven en Merwe-Vierhavens met een OV-verbinding vanaf de Sluisjesdijk over de Maas.

Al deze onderwerpen zijn samengebracht in het Tien Punten Manifest Rotterdam Zuid en verbeeld met kaarten.

Tien Punten Manifest Rotterdam Zuid

1. De bewoners van Zuid perspectief geven: school, werk en wonen

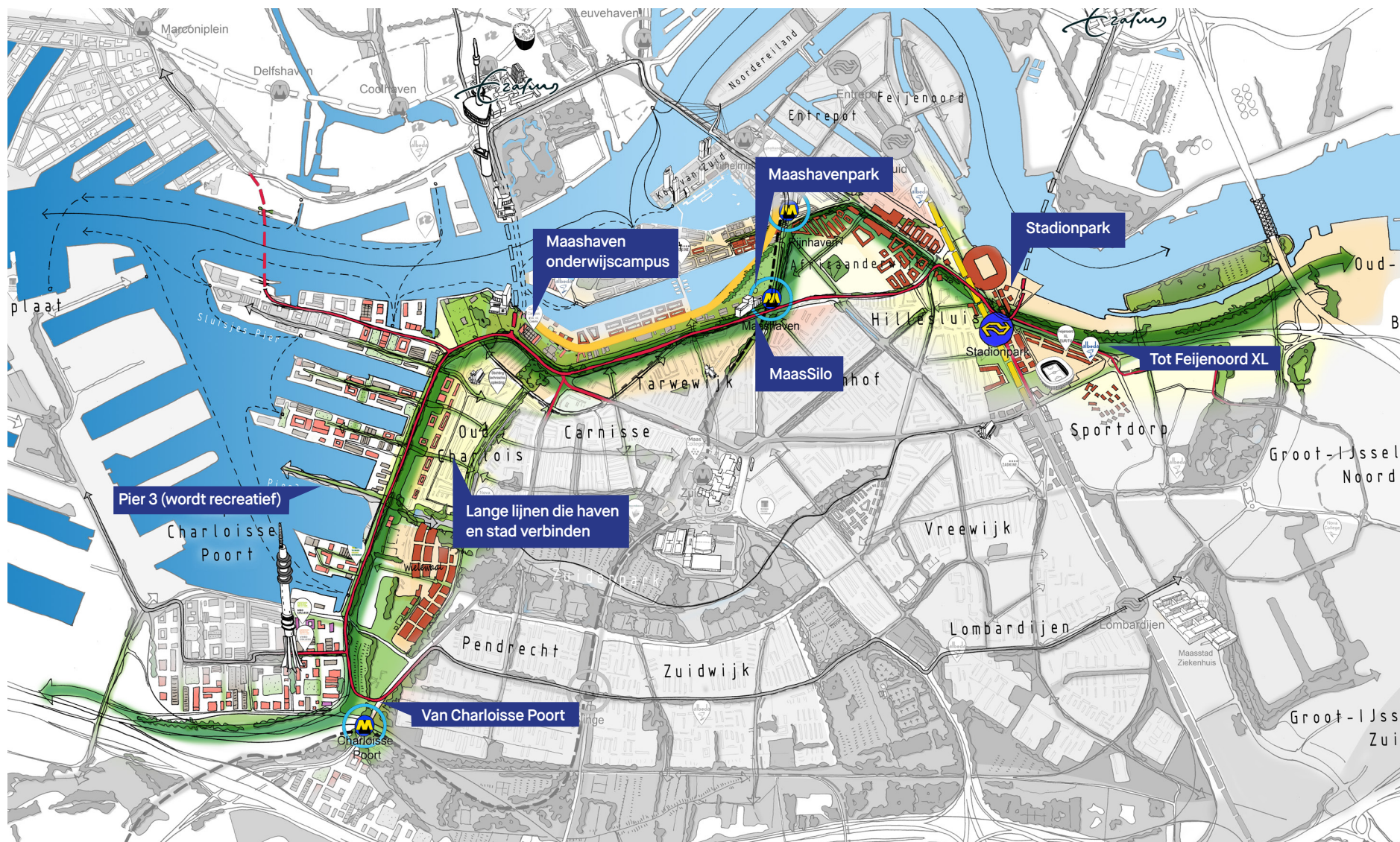
2. Zuid verbinden met een zich vernieuwende, gezonde en innovatieve haven

De historische band tussen haven en stad op duurzame, innovatieve en gezonde manier vernieuwen.
Zowel de haven als Rotterdam Zuid staan voor een grote transitieopgave.

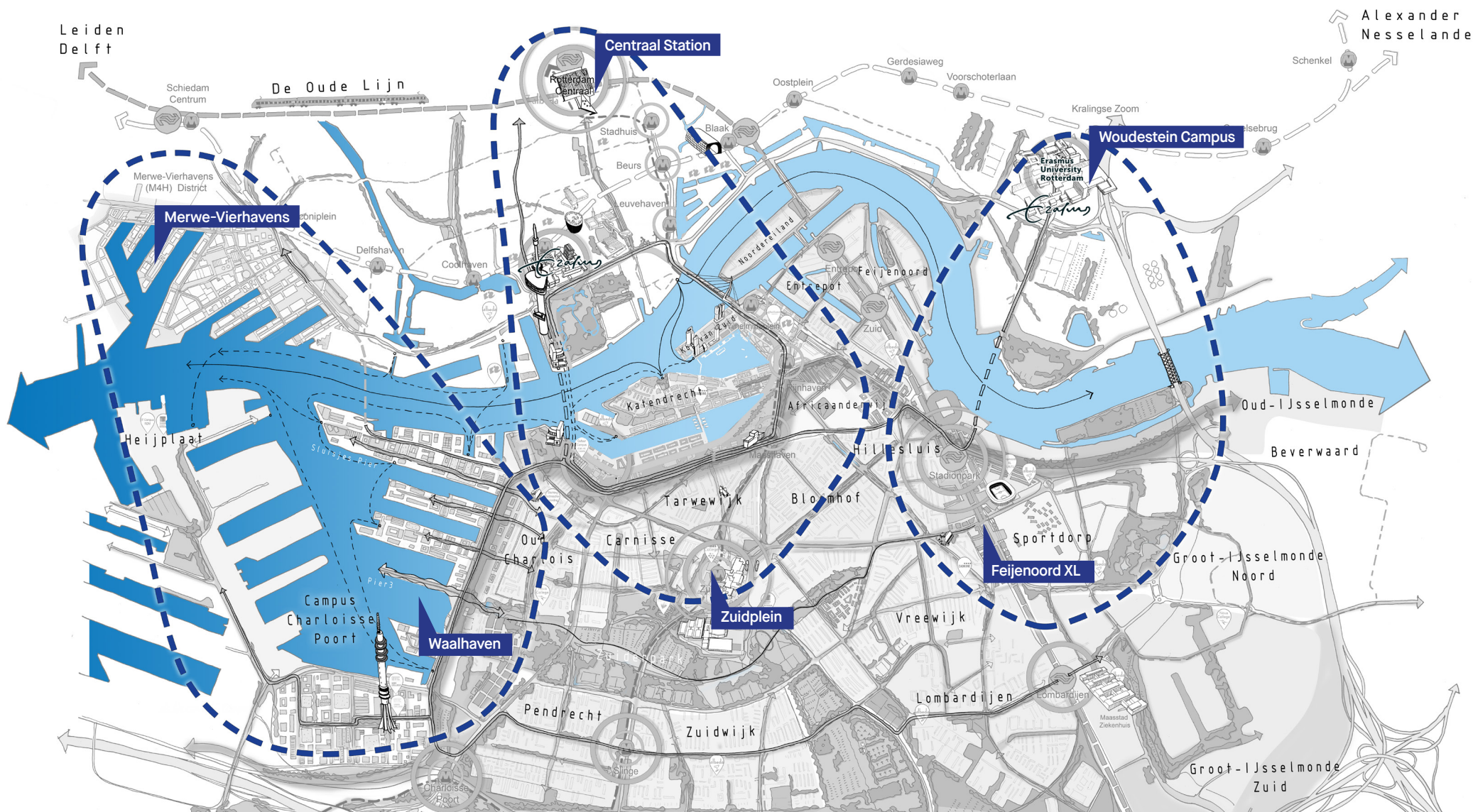
3. De waterkant: een 10 km Dijkpark, goed bereikbaar voor de wijken en de haven

De dijk is geen barrière meer tussen haven en stad, maar een unieke en groene verbinder tussen een gezonde haven en gezonde wijken. Goed voor wandelen, fietsen en recreëren. Goed voor de biodiversiteit en tegen de hittestress. Een identiteitsdrager voor stad en haven.

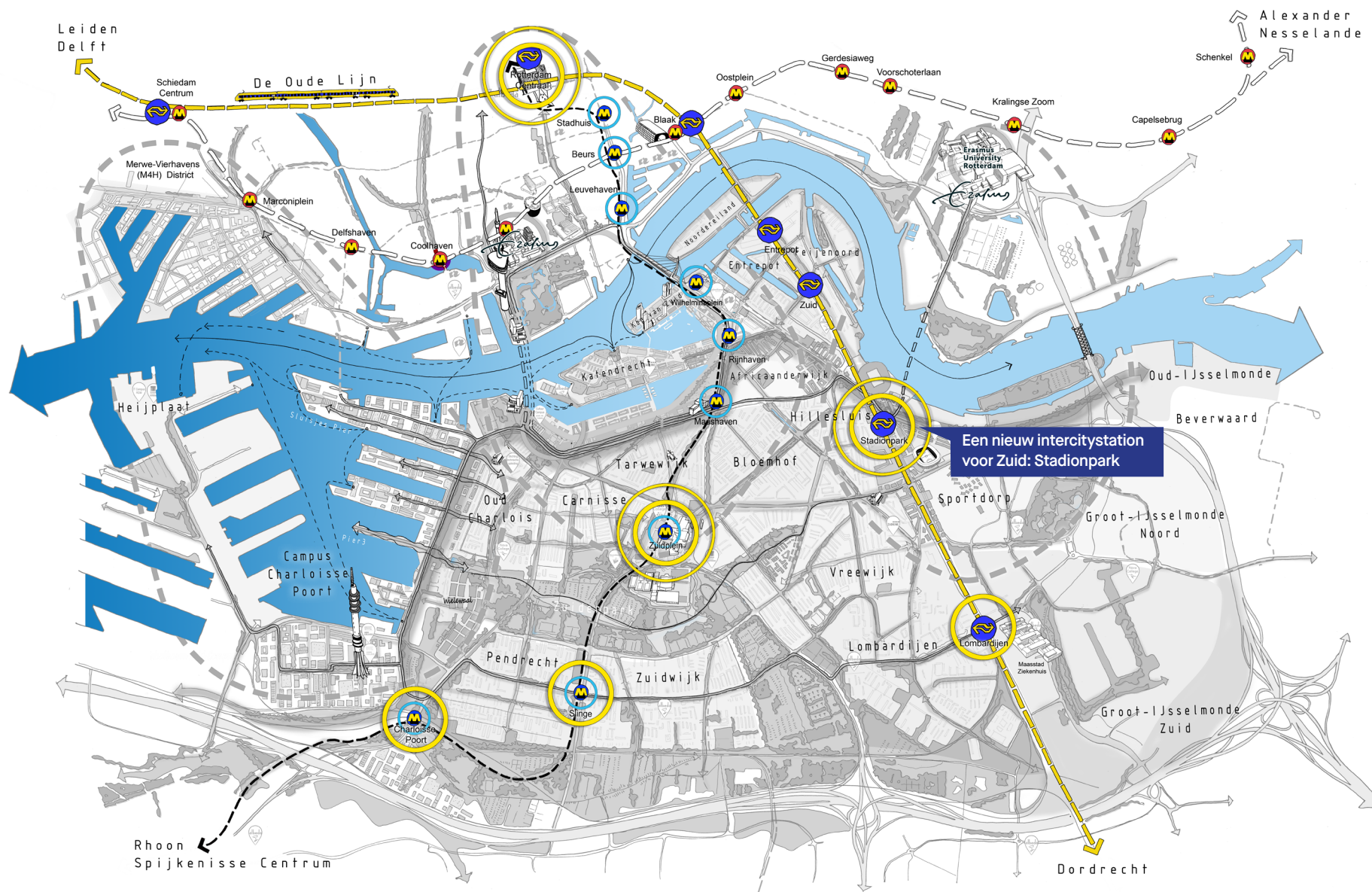
4. Rotterdam aan beide zijden van de Maas: drie focusgebieden

Creëer drie focusgebieden aan beide oevers van de Maas. In het midden het rondje “Centrum van Rotterdam” via de Maastunnel en de Erasmusbrug. In het oosten Feijenoord XL en de Woudestein Campus. In het westen de ontwikkelingen rond de Waalhaven en Merwe-Vierhavens met een OV-verbinding vanaf de Sluisjesdijk over de Maas.

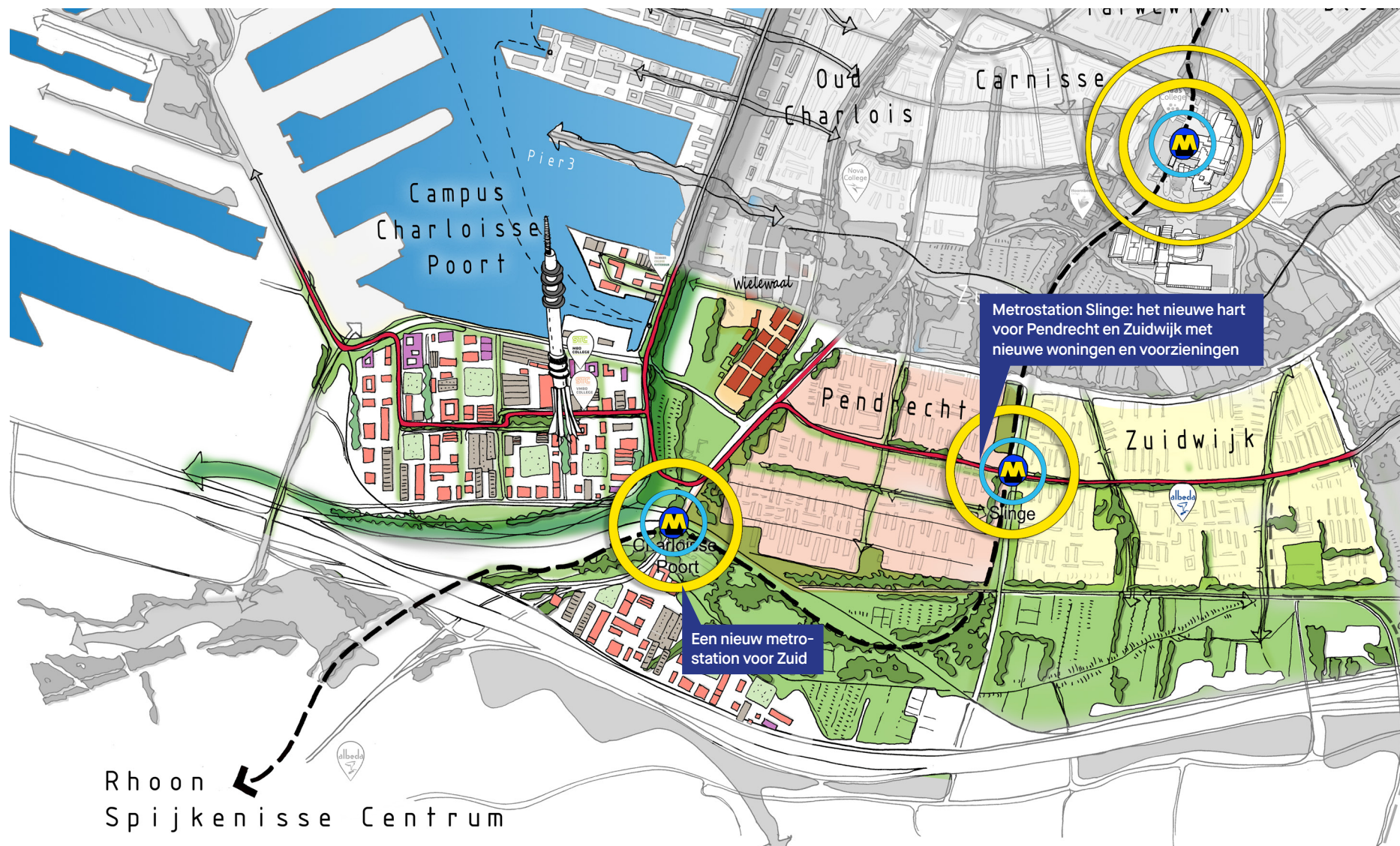
6. De vernieuwde Oude Lijn met een Intercity Station voor Zuid. Het rangeerterrein wordt overkapt tot Stadionpark

Een belangrijke spoorlijn om Zuid beter met de Randstad te verbinden: Dordrecht, Rotterdam, Delft, Leiden. De stations sluiten goed aan op het OV. Het nieuwe station Stadionpark wordt een intercitystation en het hart van de ontwikkeling Feijenoord XL.

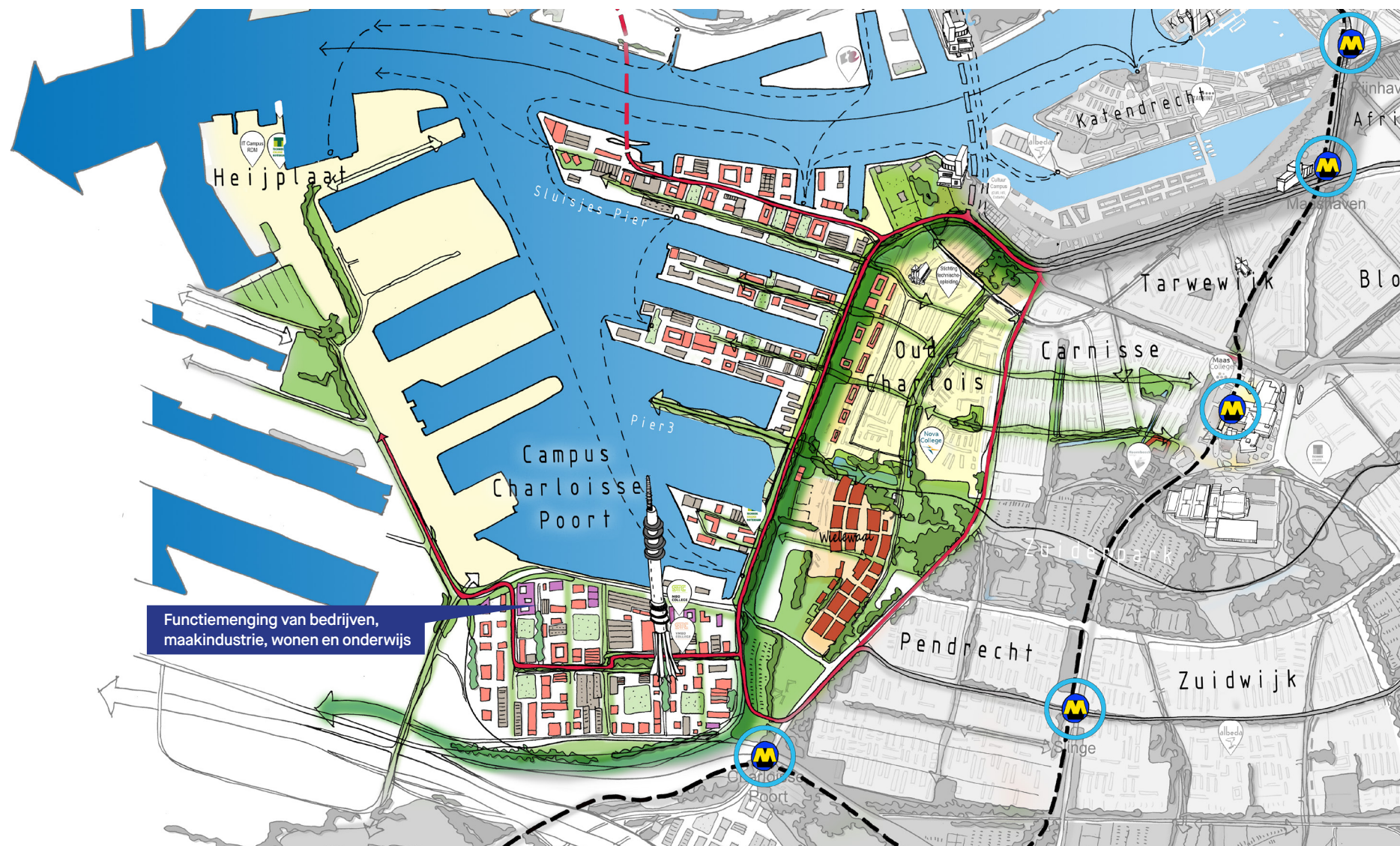
7. Nieuw metrostation Charloisse Poort en Metrostation Slinge als aantrekkelijk centrum voor Pendrecht en Zuidwijk

Charloisse Poort met een Park & Ride voor reizigers en overslagpunt voor goederen. De stad zet in op duurzaam vervoer. Zo min mogelijk vrachtwagens krijgen toegang tot de stad. Metrostation Slinge wordt het centrum van de ontwikkeling van Pendrecht en Zuidwijk.

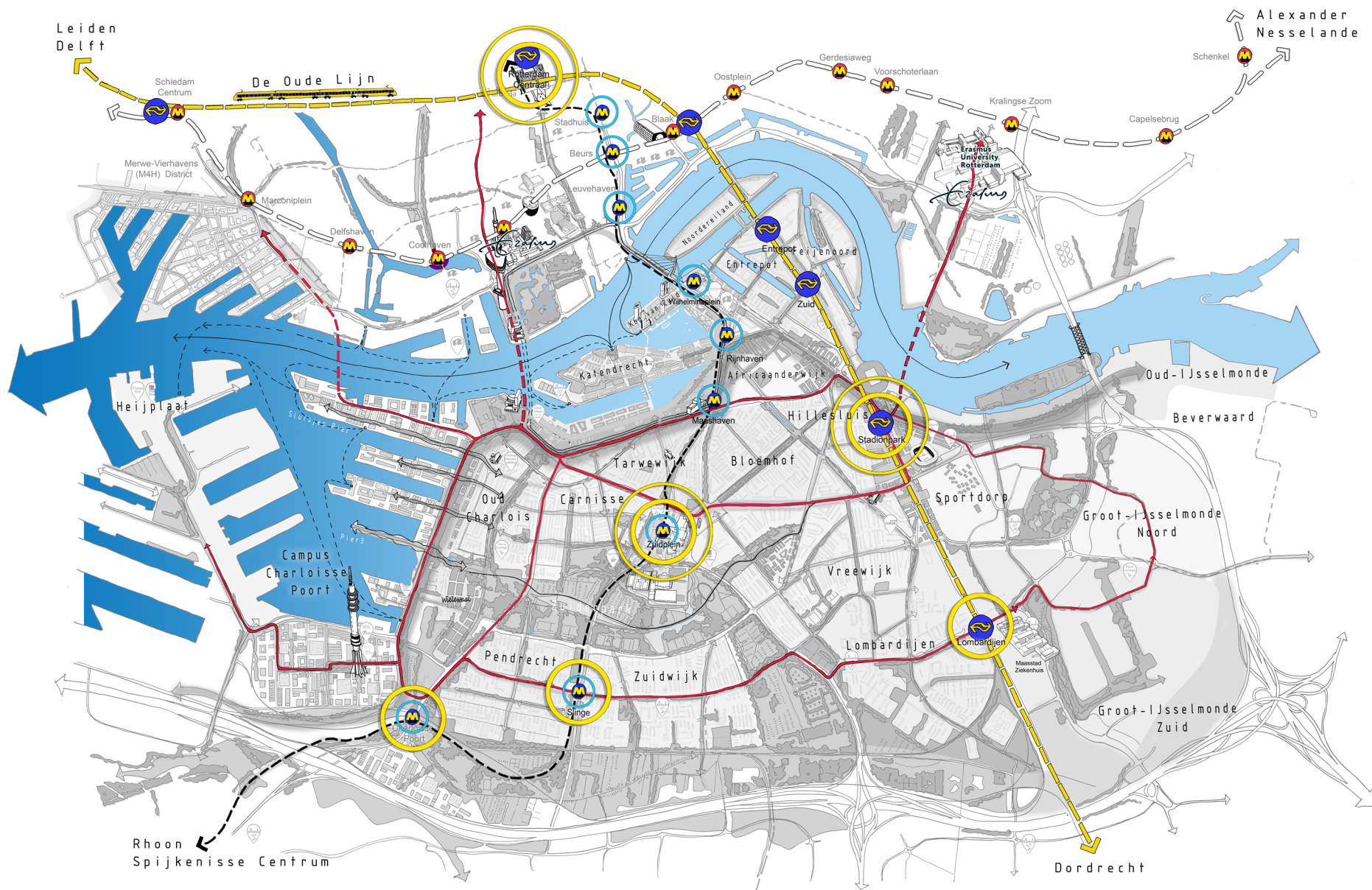
8. Transformatie Waalhaven en introductie Campus Charloisse Poort

Waalhaven en Charloisse Poort als aantrekkelijke werklocatie voor bedrijven. Functiemenging van bedrijven, maakindustrie, wonen en onderwijs. Goed toegankelijk met metrostation Charloisse Poort en de Maastunnel.

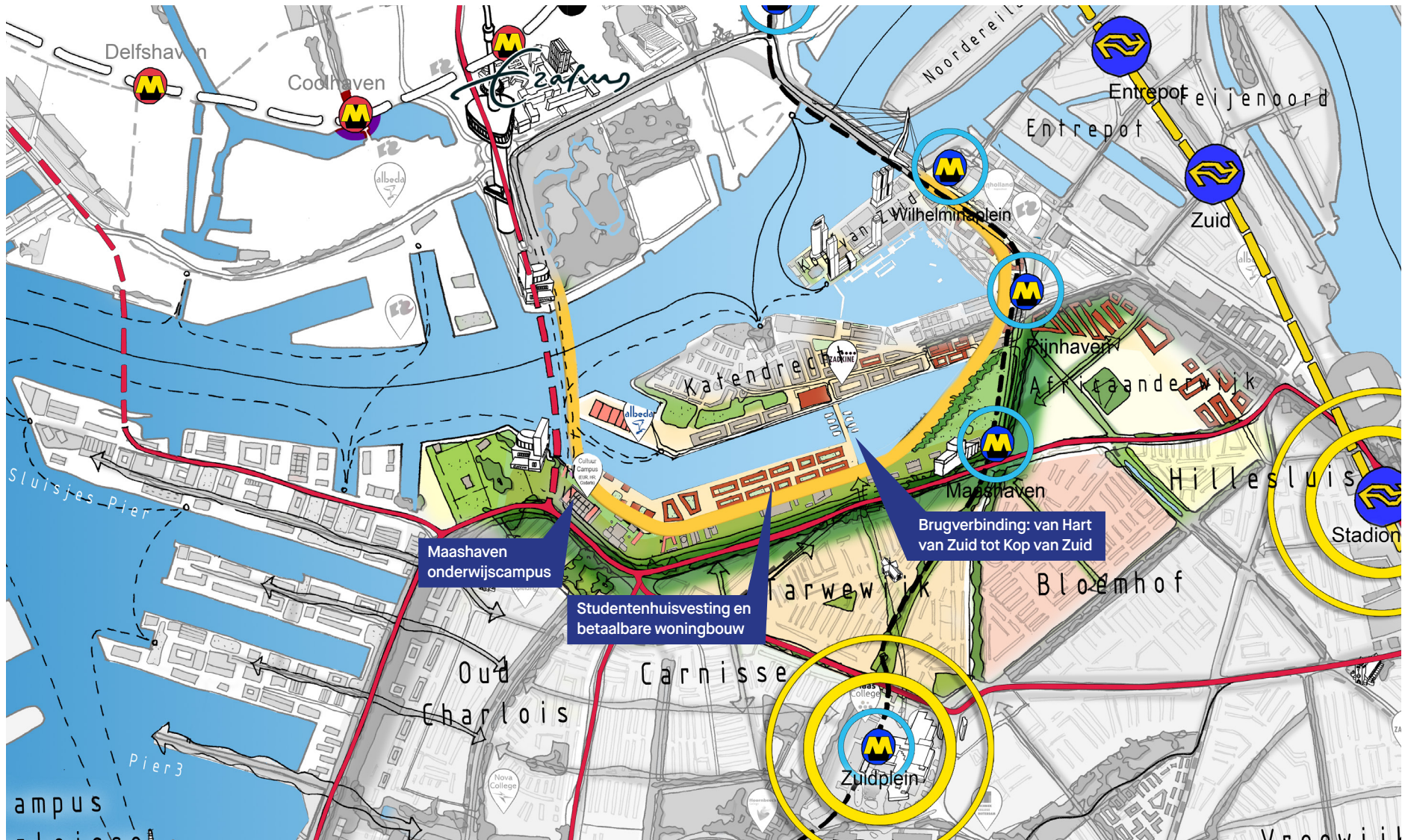
Verbinding met Rotterdam CS, het metro-netwerk, de Oude Lijn en de havengebieden. De ontbrekende oost-west verbindingen krijgen extra aandacht. Alle wijken van Rotterdam worden met elkaar en met de Randstad verbonden.

Verbinding met Rotterdam CS, het metro-netwerk, de Oude Lijn en de havengebieden. De ontbrekende oost-west verbindingen krijgen extra aandacht. Alle wijken van Rotterdam worden met elkaar en met de Randstad verbonden.

10. Transformatie Maashaven en een zeer speedige aanleg van een informele brugverbinding Katendrecht – Tarwewijk

De Hoboken Campus verbinden met de Maashaven Campus met MBO-, HBO- en WO-onderwijs rond de thema's cultuur, techniek, zorg en duurzaamheid, inclusief ruimte voor startups, studentenhuisvesting en betaalbare woningbouw. De Maashavenbrug wordt op innovatieve wijze en zeer snel aangelegd.

Manifest Rotterdam Zuid

Juli 2021

Francine Houben, Mecanoo architecten
Gijs van den Boomen, KuiperCompagnons
Jesse Flink, Hart van Zuid
Hamit Karakus, Feijenoord XL
Maurice Unck, RET
Maria Molenaar, Woonstad
Marco Pastors, NPRZ
Wietske Vrijland, Maasstad ziekenhuis
Dominic Schrijer, betrokken burger Rotterdam Zuid
Ron Bormans, Hogeschool Rotterdam
Bob de Baedts, BOOR
Ron Kooren, Albeda en VNO-NCW Rotterdam-Rijnmond

Contact:

francine.houben@mecanoo.nl

r.kooren@albeda.nl